

Xurree Milkaa'inna fi Gammachuu-Lakk.6

Description

Yoo nama hundaa ija shakkiitin ilalte, mataa keeti fi namoota biroo miita. Yaadota hin barbaachisneen sammuu fi yeroo kee gubda, boqonnaa sammuu dhabda. Tarkaanfi isaa/ishii guutu akka hordoftuu of goota. Karaa biraatin, shakkii kee irratti hundaa'un yoo nama san irratti tarkaanfi fudhatte bololi'a gaabbi fi gaddaa keessa jiraatta. Kanaafu, shakkii fi jette jette namni sitti fidu of eeggadhu. 'Os oo hin guutatin hin gugatin' jedhe Oromon. Gugatun dura dhugaa fi soba ta'u isaa addaan baafadhu boodarra rakkoo guddaa keessa galtaati.

"Cubbuu/badii kee mata duree taphaa fi kan itti boontu hin godhin. Rabbiin osoo sii haguuge jiru 'Ani halkan edaa wanta akkanaa raawwataa ture' jechuun namatti hin odeessin. Kana irra gara Rabbii deebi'i araarama kadhu. Nama cubbuu ofiitit boonu caalaa namni badaa fi fafeen ni jiraa sila?

"Yommuu namtichi taqwaa horatu, qullaa sammuuti fi qaama ofii haguuga." Akka Qur'aana keessatti eerametti uffanni hundaa caalu uffata taqwaati (7:26). Yommuu taqwaan qalbii keessatti hidda qabatuu, namtichi cubbuu raawwachuu fi qullaa deemu irraa ni saalfata (ni saalfatti). Abdurahman Ibn Aslam akka jedhanitti, 'Namtichi yommuu Rabbiin sodaatu, qullaa ofii ni uwvisa(haguuga). Kanaafu uffata taqwaatin of haguuga.' Yommuu sammuun taqwaa irraa qullaa taatu, qaamni akkamitti haguugamaa? Sheyxanni fi deegartoonni isaa taqwaa (sodaa Rabbii) qalbii irraa haaqun, ilma namaa akka hori taasisu fedhan. Wanta qaani jedhamu akka hin qabaanne fi amala horiitin akka wal qixxaatu fedhan. Kanaafu shira fi dhara isaani hubachuun irraa dheessu qabna.

Al-Hasan akkana jedhe "**Yaa ilma Aadam cubbuu boodarra towbaan fayyisuu irra, isarrraa fagaachun siif salphaadha. Balballi towbaa sirratti cufamuun duratti hojii garmalee fokkuu ta'ee akka hin hojjanne akkamitti mirkanefachu dandeessaa?**".

Dhugumatti akkuma vaayrasin qaama namaa ajjeessu, cubbuunis sammuu namaa ajjeesa. Uumama namaa sirrii diigun tartiiba dhabsiisa, namtichi boqonnaa sammuu fi tasgabbii akka hin arganne taasisa. Sababa cubbuutin/dilliitin qalbiin ni gogdi, gurri ni duuda, ijji ni jaamti. Namtichatti ba'aa ta'u. Karaan hundarra gaarii cubbuu itti fayyisan towbaa dhugaa towbachuu, araarama Rabbirraa kadhachuu fi hojii gaarii baay'isanii hojjachuudha. Yommuu towban dhugaan, araaramni fi hojii gaggaarin walitti makaman madaa cubbuun uumame ni fayyisu, cubbuu ni haaqu. Uumama namaa sirrii fi tasgabbii dhabame ture ni deebisu. Kanaafu cubbuu yommuu raawwattu gara towbaa, araarama kadhachuu fi hojii gaarii hojjachuutti fiigi Insha Allah yeroo san gammachuu fi tasgabbii argattaati.

Karaale sheyxanni itti nama gowwomsuu

"Sheytaanni nama Rabbiin gabbaru (aabida) karaa lamaan gowwomsee karaa qajeela irraa jallisa. Tokkoffaa, **hojii gaggaari isaa akka gaara ol guddisuun itti mul'isa**. Hojii badaa isaa immoo akka

dagatu taasisa. Of dinqisifachuu (ujb) itti afuufa. Ergasi gabrichi kuni hojii gaggaari ofiitin boona, namoota biroo gadii xiqqeessa. Gabrichi kuni shira (toofaa) sheytaana kana yeroon beeke too'achuuf yoo hin tattaafatin sheyxanni salphatti isa too'ata. Inuma hojii badaa hojjatu hojii gaarii itti fakkeessa. Seenaa keessatti haala kanaan namoota baay'ee akka sobe mee ilaali. Osoo akka fakkeenyatti kawarijota fudhanne, isaan aabidota (warra Rabbiin gabbaran) turan. Garuu sahaabota gurguddoo Ergamaa Rabbii(SAW) fi Muslimoota ajjeesa turan. Kanaafu yommuu sheyxanni karaa kanaan sitti dhufu (ujb fi namoota gadii xiqqeessu fi tufachuun yommuu sitti dhagahamu), sheyxana Rabbiitti mangafadhu, akka isaarra Rabbiin si tiks du'aayi godhi, hojii gaarii kee caalaa hojii badaa kee yaadadhu, beekumsa barbaadi.

Karaan lamaffaan immoo yommuu gabrichi dogongora ykn cubbuu raawwatu, sheyxanni abdii akka kutuu fi cubbutti daran akka gadi lixu isa godha. Kanaafu yommuu dogongora ykn cubbuu raawwatu abdii kutuu osoo hin ta'in dafii towbadhu, araarama Rabbiin irraa kadhu. Towbaa fi istigfaarri(araaramni) cubbuu keetif qoricha ta'u, madaa kee ni fayyisu.

Salaata keessatti kushuu'a hin qabu, du'aayin tiyya hin qeebalantu jechuun salaata hin dhiisin. Akkuma kushuu'a horachuuf carraaqxun akkasuma kushuu'atti dhiyaacha adeemta. Kushu'uni adeemsa fi qabsoo keessa argama. Har'a salaata kee irratti xiyyeefachuuf kaate garuu yaada guutun osoo hin salaatin hafte. Keessi kee akka waan hin salaatinitti sitti dhagahamu danda'a. Kushuu'a fi xiyyeefannon salaatushoo qabsoo cimaa taasisi. Abdii hin kutin. Adda salaatu irra jama'aan salaati. Yommuu azaanni bahuu elektrooniks ykn wanta hojjattu achi dhiisiti gara waamicha (azaana) fiigi. Du'aayin tee sababa qabdi tan hin deebifamneef. Hin muddamiini obsi. Obsaa fi qabsoo keessa guyyaa tokko kushuu'a ni horatta, du'aayin tee ni qeebalamti, salaata irraa tasgabbii fi mi'aa argatta.

Salaata hin dhiisin hadaraa!!!!!!

Warroota badii raawwatan ilaalun osoo anillee akka isaani ta'ee jechuun hin hawwin. Akkuma wanta baddaa fi fokkuuf hawwitu akkasuma itti harkifamaa adeemta. Fuggisoo kanaa akkuma wanta baddaa fi fokkuu jibbituun akkasuma irraa fagaata adeemta. Fakkeenyaf yommuu dubartii fi dhiirri hariiro haraamatih harka wal qabtanii yaa'an argitu, 'Ah osoo anille akkana ta'ee!' hin jedhin. Kana irra akkana jedhi,"Alhamdulillah Rabbii kanarrraa na baraare galanni fi faarun hundi Isaaf haa ta'u. Osoo akka isaani kana ta'ee silaa badee mitii. Gammachuu fi tasgabbii eessaa argadhaa! Yaa Rabbiin kanarrraa na eegi. Alhamdulillah." jedhi. Haala kanaan gammachuu fi tasgabbii argatta. Haraama irraa gonkumaa gammachuun dhugaa hin argamu gaabbi fi gadda malee.

Yommuu jaalalli Rabbii qalbii qabatu, jireenyi tartiiba horatti, gammachuu fi sakiina qabaatti. Yoo jaalalli Rabbii qalbii keessa hin jiraatin immoo qalbiin jaalala wantoota biraatin miidhamti. Nageenya fi tasgabbii dhabdi. Jaalala Rabbii dabaluuf Kitaaba Isaa (Qur'aana) hubachuu fi hojii irra oolchuuf carraaqi, qananii srratti oole yaadachun galata galchi. Akkuma qananii Isaa yaadachuu galata galchituun jaalalli Isaa siif dabalamaa adeema.

Ganama ganama Qur'aana dubbisuu bartee godhadhu. Qur'aana qara'uun sammuu qara, qalbii gogde jiisa, jireenya ibsa, abdii fi gammachuu namaaf laata. Nama jaallate ykn jallatuuf hedu karatti deebisa, nama abdii kutee ykn kutuuf hedu onnachiisa, ni jajjabeessa. Shakkii, munaafiqummaa fi dhibeewan biroo qalbii irraa qulqulleessa. "Rabbitin Qur'aana kanaan nama kabaja yookiin ni salphisa." Nama Qur'aana dubbisuu fi itti bulu ni kabaja. Namoonni nama akkana ni kabaju, ni jaallatu.

Kan hin dubbisnee fi itti hin bulle immoo ni salphisa. Namtichi Qur'aana hin dubbisne salphatti badiif saaxilama, dandeetti fi obsii wanta badaa ofirraa dhiibuu baay'ee dadhabaadha.

Yoo nama sodaatte cubbuu dhiiste carraan cubbuu irraa obsuu kee baay'ee xiqqaadha. Sababni isaas namoonni iddo dhoktaatti si arguu hin danda'an. Garuu sodaa Rabbii irraa kan ka'e yoo cubbuu dhiiste carraan cubbuu irraa obsuu kee baay'ee guddaadha. Sababni isaas bakka kamuu yommuu deemtu Rabbiin akka si argu ofirratti beekta. Sababa sodaa Rabbiit dhoksaa fi ifatti cubbuu dhiista. Ergasi boqonnaa sammuu fi gammachuu ni argatta.

Sababa tokko malee yoo abdii kuttu,dhiphattu,gammachuu dhabdu, yaaddoftu, nuffitu, dheekkamtu, fi kkf , kunniin firiwwan cubbuu ati hojjatte akka ta'an beeki. Kanaafu, of gamaggammuun cubbuuwan/diliwwan sanniin irraa of qulqulleessuf carraaqi. Towbaa fi hojii gaggaarin isaan haxaawi.

Milkaa'inna fi gammachuu jirenyaa keessatti yoo barbaadde abbaa haadha keeti ajajami.

Namoota meeqatu milkaa'inna irraa deebi'a isa bira gahuuf xiqqoon osoo hifu. Namoonni gariin carraaqani carraaqanii moggoo milkaa'inna irra gahuuf yoo hedan duubatti mucucaatan. Sababni kanaa inni guddaan maaliidha? Hojii tokko yoo jalqabnu fedhii fi nashaaxaa guddaan jalqabna. Firi wanta hojjannuu battalumatti arguuf muddamna. Akkuma hojii keenya itti fufnuun rakkoo fi ulfaatinna hedduu argaa waan deemnuuf fedhiin keenya hir'ataa adeema. Akka nu yaanneti ta'uu yoo baate dheekkamsi(frustration (bisichit)) wanti jedhamuus dhufaa adeema. Kanarraa baraaramuuf duraan dursinee adeemsaa keenya keessatti hadhaa fi mi'aan akka jiru of amansiisu qabna. Hadhaa fi rakkinnu booda mi'aa fi tolpuun dhufuu akka danda'u beeku qabna. Wanti guddaan immoo abdii kutuu dhiisu, jarjaruu dhiisu, obsuu fi dheekkamsa(frustration) too'achu qabna. Jireenyi keenyi akka nu yaannetti osoo hin ta'in akka hojii keenyatti suuta suutan tan jijjiramtuu beekudha. Itti gaafatamummaan guddaan keenya wanta yaanne guutuu bakkaan gahuu osoo hin ta'in kaayyoo keenya galmaan gahuuf guyyaa guyyaan carraaqi addaan hin cinnee fi hanga humni keenya danda'u gochuudha. Wanta darbeef booyu fi wanta dhufuuf dhiphachuu dhiiste milkaa'uf har'a siritti hojjadhu,carraaqi hanga humni kee danda'e.

Jireenyi rakkinnaa fi laafinna of keessatti tan hammatteedha. Yommuu rakkinni si qunnamu abdii hin kutin, kana irra obsii Rabbirraa rahmata abdadhu. Yommuu laafinna/toltuu keessa jirtu immoo Rabbii rakkinnaa keessaa si baase hin irraanfatin,daangaa Isaa hin darbin. Jirenyaa tolpuu kee keessaa maxxansa (version) isa jaba/cimaa mataa keeti ta'uuf carraaqi.

Qur'aana

Yommuu karaa badde gara Qur'aana deebi'i ni qajeelfamtaati. Yommuu haala xaxamaa fi shakkii keessa taate,gara Qur'aana deebi'i xaxama kanaa fi shakkii irraa bilisa taatati. Yommuu abdi kuttu fi jajabeenya dhabdu gara Qur'aana deebi'i burqaa abdii fi jajabeenya isa keessatti ni argitaati. Dhugumatti Qur'aanni kitaaba fakkaata wayitu hin qabnedha. Sirna dubbii adda ta'ee fi nama hawwatun qalbii namaa tuqa. Ilmi namaa kitaaba akkanaa qopheessu irratti humna wayitu hin qaban. Qur'aanni burqaa gammachuu fi qajeelfamaati. Namni Qur'aana hubannaan dubbisuu dhugumatti gammachuu dhugaa/sirrii dhugaa jira. Kanaafu maaliif Qur'aana dhiisne gammachuu fi beekumsa bakka biraabaraaannaa? Qalbii kee keessatti yaada yookiin kitaaba kamifuu Qur'aana caalaa gatii hin kenniin, Qur'aana gatii guddaa fi iddo jalqabaa kenni.

Jirenyaa garmalee qaalii ta'e jiraachuf hin dharra'in. Akkuma jirenyaa garmalee qaalii ta'e jiraachuf dharraatun akkasuma gammachuu dhabda. Jirenyaa salphaa fi laafaa ta'etti gammadi,quufi.

Hiriyyaan kee madda gaabbi laalessaa yookiin immoo sababa milkaa' inna siif ta'uu danda'a. Kanaafu eenyun waliin akka hiriyyoomaa jirtu siritti ilaali. Hiriyyaan kee nama wanta gadhetti si harkisuu moo wanta gaariitti si dhiibuu?

Hanqinnaa fi dogongora namoota barbaadun yoo of ko'oomsite of jijjiruu hin dandeessu.

Namni hanqinna namoota barbaaduu waliin ko'oomu kan ofii hin argu/argitu. Kanaafu, yoo jijjirama barbaadde hanqinna kee waliin ko'oomu fi sirreessuf carraaqi.

Karaan irra deemaa jirtu milkaa' innatti si geessu fi geessu dhiisu mirkaneefadhu.

Hojii kee keessatti iklaasa erga qabaatte booda, wanta nama balleessu tokko sodaadhu. Inni maaliidha? Of tuuluu/boonudha. Yommuu hojii gaggaarii dhoksaan yookin ifatti hojjattu,sheyxaanni akka gaaraa hojii kee kana guddisee sitti mul'isa. Dandeetti kee qofaan hojii kana akka hojjatte gochuun akka of tuultu si godha. Hojii namoota biroo hojii kee waliin wal bira qabuun isaan gadi xiqqeessuf yaalta. Kuni kaayyoo keetirraa duubatti si harkisa. Sheyxanni haala kanaan namoota baay'ee jallisa. Kanaafu yommuu sheyxanni miira of tuulu sitti hasaasu,isarraa Rabbitti mangafadhu,du'aayi godhii,hojii kee badaa fi dogongora kee yaadadhu, hojii kee namoota darban gurguddo waliin wal bira qabuun akka homaa hin hojjaneetitti yaadi. Hanqinna kee waliin ko'oomi.

Jirenyi toltuun addunyaa tanaa si hin gowwomsin. Balaqeessa aduu gammoochii kan yeroo dheeraaf hin turreen wal fakkaatti. Kanaafu zikrii(yaadannoo) Rabbii irraa duubatti si hin harkisin. Telefoonni salaata salaatu fi Qur'aana qara'uu irraa dubatti si hin butin/qabin.

Date Created

September 7, 2016

Author

admin